

Beslissing

Klachtnummer: KC 21 – 030
Klachtdatum: 26, 27 en 28 december 2021
Klager: klager
Verweerder: GZ psycholoog
Betreft: Opleggen van een kamerprogramma

Verloop van de behandeling van de klacht

De Regionale Klachtencommissie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg Drenthe (de klachtencommissie) behandelt de klachten die klager op 26, 27 en 28 december 2021 heeft ingediend.

Deze klachten betreffen (de totstandkoming van) de beslissing van 24 december 2021 tot het opleggen van een kamerprogramma. Klager heeft in de verschillende klaagschriften uiteengezet waarom hij het oneens is met deze beslissing, namelijk:

1. Er wordt verschil gemaakt bij het opleggen van maatregelen tussen patiënten – er is sprake van willekeur;
2. Het personeel van de desbetreffende afdeling is niet goed omgegaan met het feit dat klager wordt uitgescholden, geprovoceerd en bedreigd door medepatiënt X;
3. Klager is gestraft voor de gedragingen van medepatiënt X.

Ter zitting heeft klager aangegeven dat deze gedragingen geen afzonderlijke bespreking behoeven, maar beschouwd moeten worden als redenen waarom het kamerprogramma onterecht is opgelegd.

Verweerder heeft op 4 januari 2022 bij de klachtencommissie een verweerschrift ingediend.

De pvp-ers hebben op 4 januari 2022 een notitie ter toelichting bij het klaagschrift ingediend.

Op 6 januari 2022 heeft de pvp aanvullende stukken ingediend. Omdat verweerder hiervan geen kennis heeft kunnen nemen, worden deze stukken niet betrokken bij de beoordeling.

Op 6 januari 2022 heeft de klachtencommissie een hoorzitting gehouden via Teams. Tijdens deze hoorzitting waren aanwezig:

- klager en de pvp;
- verweerder.

De klachtencommissie die de klacht op de zitting heeft behandeld bestond uit:

- de heer mr. H. Dontje, voorzitter;
- mevrouw L. van Iersel, psychiater;
- mevrouw R. Gros, klinisch psycholoog n.p./psychotherapeut.

Voor de verslaglegging was aanwezig de heer mr. E. Krol, waarnemend secretaris.

De voorzitter van de klachtencommissie heeft voor de zitting met toestemming van klager het behandeldossier ingezien. Zijn bevindingen zijn met de andere leden van de klachtencommissie gedeeld.

Toelichting van klager

Klager licht toe dat hij voor de aanzegging vrij mocht rondlopen op de afdeling. Door het kamerprogramma mocht hij twee keer een half uur en twee keer een kwartier buiten zijn kamer komen. Hij vond dat een forse inbreuk op zijn vrijheid. Daarvoor kon hij vrijelijk zich begeven in de kliniek en op de patio en de recreatieruimte komen.

Volgens hem was de aanleiding voor het kamerprogramma niet het voorval van 24 december 2021. Hij heeft vaker incidenten met medepatiënt X gehad. Hij stond destijds verderop. Hij vermoedt dat de ST op emotionele basis heeft gereageerd, toen hij zei dat hij medepatiënt X zou overlaten aan God, net als diens maat. Medepatiënt X heeft er allerlei zaken bij gehaald. Het liep pas uit de hand toen medepatiënt X hem bedreigde; als hij dit niet had gedaan, dan had klager ook geen kamerprogramma gehad. Hij vindt het niet gepast dat hij als slachtoffer van deze bedreiging een kamerprogramma kreeg. Hij heeft zelf ook wel dingen gezegd. Het kamerprogramma werd echter pas opgelegd, toen medepatiënt X hem begon te bedreigen op 24 december 2021.

Toen medepatiënt X werd overgeplaatst, stopte het kamerprogramma gelijk. Wel werd hij toen in fase 1 geplaatst. Voor het kamerprogramma zat hij in fase 3. Nu hij in fase 3 zit, treft hij medepatiënt X geregeld in de gemeenschappelijke ruimtes of buiten de afdeling. Hij negeert hem op die momenten.

Hij begrijpt dat verweerder zich zorgen maakte over de veiligheid. Hij vindt dat dit op een andere manier opgelost had moeten worden. In dit geval heeft hij niets gedaan; hij heeft zich afgekeerd van het conflict. Er waren geen twee vechtenden die schuld hadden. Medepatiënt X was een grens overgegaan; alleen aan hem had een maatregel opgelegd moeten worden.

Zijn verstandhouding met de andere patiënten is prima. Medepatiënt X maakte de verstandhouding wel slecht. Het klopt dat sommige patiënten zich stoorden aan zijn uitspraken; hij snapte dat. Hij herkent zich niet in die uitspraken die in het verweerschrift aan hem worden toegeschreven.

Wat hem betreft staan de andere klachten in het teken van deze klacht. Het zijn illustraties van het feit dat het kamerprogramma ten onrechte is opgelegd en leggen uit wat de gevolgen hiervan zijn geweest. Deze klachten hoeven niet apart behandeld te worden.

Hij wilde op een bepaald moment een mail van een advocaat uitdraaien; hij vroeg hiervoor om hulp van een ST'er. Bij deze klacht ging het hem erom dat hij het kamerprogramma volgens de ST'er niet moest zien als straf, maar als leermoment. De ene ST'er noemde het zo, wat hij vreemd vindt, terwijl de andere ST'er zegt dat het uitdraaien niet kon, omdat zijn moment al voorbij was. Hij ervoer dit als pesterij.

Op 24 december 2021 kwam hij terug naar de computer, waar hij nog zaken open had staan. Hij was uitgelogd door medepatiënt X die aangaf dat alles wel opgeslagen zou zijn. Hij vindt het vreemd dat medepatiënt X niet aan hem had gevraagd om uit te loggen. Medepatiënt X zei dat klager dit eerder bij hem had gedaan; dat was al tijden eerder gebeurd. Hij zocht geen confrontatie en pakte zijn spullen. Toen hij op zijn kamer zat, begon medepatiënt X allerlei kwalijke zaken over hem te vertellen. Dit heeft hij ook over zich heen laten komen. Vervolgens ging medepatiënt X door en ging het van kwaad tot erger. Waarschijnlijk heeft hij zelf toen wel het een en ander gezegd. Hij voelde zich bedreigd. Dat ging hem een stap te ver en vervolgens zei hij dat medepatiënt X aan God overgelaten zou worden.

Voor het overige is medepatiënt X telkens zelf over de overleden medepatiënt begonnen. Hij heeft geen enkele regel overschreden. Medepatiënt X had zichzelf moeten inhouden en hem niet moeten bedreigen. Dezelfde regels gelden voor hen beiden.

Klager wilde met medepatiënt X in gesprek, maar deze laatste weigerde dat.

Ook al kon hij uit de kamer, omdat deze niet op slot zat, dan was hij er niet uitgegaan, omdat hij zich aan de regels houdt.

De pvp ziet het kamerprogramma als een vorm van insluiting. In de jurisprudentie wordt ook verwezen naar een advies van de IGJ dat een kamerprogramma als een insluiting moet worden aangemerkt. Een dergelijke maatregel kan niet op grond van hoofdstuk 9 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg worden opgelegd. In dat geval moet een crisismaatregel of zorgmachtiging worden aangevraagd. Het kamerprogramma is onbevoegd opgelegd, omdat klager zich niet vrijwillig heeft geschikt in deze maatregel.

Toelichting van verweerder

Verweerder geeft aan dat de spanning tussen klager en medepatiënt X dusdanig was opgelopen dat zij niet voor de veiligheid van de afdeling kon instaan. Dat betreft in eerste instantie het gedrag van medepatiënt X, maar klager heeft door stemverheffing en zijn houding het conflict in ieder geval niet gede-escaleerd. Andere patiënten hebben de opmerking van klager over de overleden patiënt wel gehoord en zij wist niet hoe zij daarop zouden reageren. Klager mengde zich in een gesprek, waardoor het vuurtje werd opgestookt. Zij zag geen enkele andere mogelijkheid dan het opleggen van de kamerprogramma's om de gemoederen tot bedaren te brengen.

Er is meerdere keren met klager gesproken over het effect op de groep dat hij herhaaldelijk sprak over de overleden patiënt. Zij had het idee dat de spanning enigszins was afgenomen, maar op 24 december 2021 laaide het toch weer op. Zij snapte niet waarom op 24 december 2021 de overleden patiënt weer werd aangehaald door klager.

Zij deelt niet de opvatting van de pvp dat er sprake is van een insluiting. Als iemand een kamerprogramma krijgt, is dat niet met de deur op slot. Bij een crisissituatie kan de deur op slot gedaan worden. Dit is een daadwerkelijk andere situatie. In dit geval gaat het om een 9:9-beslissing.

Er is sprake van een insluiting als de deur op slot wordt gedraaid; anders is sprake van de beperking van de bewegingsvrijheid. Een insluiting gebeurt, als iemand dusdanig gevaarlijk is dat iemand niet onverwacht op de afdeling zou moeten komen.

Nadat zij met beide heren had gesproken en zij de veiligheid konden garanderen, zijn zij terug in fase 3 gezet.

Met klager is gesproken over de impact van de gebeurtenissen van 9 december 2021. Klager heeft zich erg onveilig gevoeld. Zij en de ST hebben hiervoor oog gehad.

Zij heeft de hele situatie en de dynamiek op de groep betrokken bij het besluit om niet alleen aan medepatiënt X, maar ook aan klager een kamerprogramma op te leggen. Rond 24 december 2021 was de verstandhouding tussen klager en de andere medepatiënten niet goed. Er waren ook andere patiënten die aanstoot namen aan de uitspraken van klager. De maatregel was ook nodig voor de eigen veiligheid van klager. Deze onrust lijkt nu weggenomen te zijn; klager lijkt goed overweg te kunnen met andere patiënten.

Ontvankelijkheid en bevoegdheid

De klachten zijn gericht tegen (de totstandkoming van) de beslissing om een kamerprogramma op te leggen, waartoe besloten is op grond van artikel 9:9, tweede lid van de Wet verplichte geestelijke

gezondheidszorg (Wvggz). De klachtencommissie kan klachten over dergelijke beslissingen beoordelen op basis van artikel 10:3 van de Wvggz en het Klachtenreglement klachten Wvggz van de Regionale Klachtencommissie.

Beoordeling van de klachten

In de eerste plaats ziet de klachtencommissie zich voor de vraag gesteld welke vorm van verplichte zorg het opleggen van een kamerprogramma betreft: gaat het om insluiten of een beperking van de bewegingsvrijheid? Anders dan verweerder is de klachtencommissie van oordeel dat het gedwongen toepassen van een kamerprogramma in dit geval gekwalificeerd dient te worden als insluiting en niet als een beperking van de bewegingsvrijheid. In het kader van het kamerprogramma werd klager in zijn kamer geplaatst, waar hij met uitzondering van enkele korte momenten gedurende de hele dag moest verblijven; de deur van zijn kamer bleef dicht. Deze maatregel is op te vatten als een vorm van insluiten, omdat klager hierdoor verplicht werd in een kleine ruimte te verblijven, wat hem beperkte in zijn doen en laten en waardoor hij niet vrijelijk op de afdeling en daarbuiten kon bewegen (vgl. uitspraak van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant van 2 juli 2020, ECLI:NL:RBZWB:2020:5158). Of de deur al dan niet op slot is, vindt de klachtencommissie hierbij – in overeenstemming met de overweging in de uitspraak van 8 juni 2021 van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant – geen relevant criterium om insluiting van een beperking van de bewegingsvrijheid te onderscheiden, omdat de feitelijke uitwerking van de maatregel voor klager hetzelfde blijft.

Het kamerprogramma is opgelegd op grond van artikel 9:9, tweede lid van de Wvggz. Dit artikel bepaalt de voorwaarden waaronder beperkingen in het recht op bewegingsvrijheid door de zorgverantwoordelijke kunnen worden opgelegd. Omdat vastgesteld is dat sprake is van een insluiting en niet van een beperking van de bewegingsvrijheid, kan dit artikel niet ten grondslag liggen aan de beslissing van 24 december 2021. De klachtencommissie wijst erop dat artikel 9:8, eerste lid van de Wvggz de mogelijkheid biedt om in geval van een noodsituatie maatregelen, zoals insluiting, toe te passen. Deze toepassingsvoorwaarden (en daarmee het beoordelingskader) luiden anders dan die van artikel 9:9, tweede lid van de Wvggz. Zo is de duur van een dergelijke maatregel op grond van artikel 9:8 van de Wvggz gemaximeerd tot een periode van drie dagen.

De klachtencommissie concludeert dat de beslissing van 24 december 2021 steunt op een onjuiste wettelijke grondslag. Gelet hierop is de klacht **gegrond** en vernietigt de klachtencommissie deze beslissing.

Ten overvloede merkt de klachtencommissie op dat het kamerprogramma noodzakelijk werd geacht ter voorkoming van verstoring van de orde of de veiligheid in de accommodatie en het voorkomen van strafbare feiten. Daarnaast zou het kamerprogramma noodzakelijk zijn om de veiligheid van klager te waarborgen/ernstig nadeel te voorkomen. Deze inhoudelijke grondslagen worden ook genoemd in artikel 9:8 van de Wvggz. In de beslissing is gemotiveerd dat lange tijd sprake is van een hoge spanning tussen klager en een medepatiënt. Klager heeft een aandeel in dit conflict, ook al waren zijn gedragingen niet toonaangevend in het voorval op 28 december 2021. De zorgverantwoordelijke acht het van belang dat de rust op de afdeling terugkeert en dat klager nadenkt over zijn eigen aandeel in het conflict. Tevens moet worden voorkomen dat klager de agressie van anderen over zich afroept. De dossierinzage en de toelichting tijdens de zitting hebben dit beeld naar het oordeel van de klachtencommissie bevestigd; er was voldoende aanleiding om voor de veiligheid binnen de accommodatie en van klager te vreezen. Dat de zorgverantwoordelijke wilde ingrijpen gelet op dit feitencomplex, acht de klachtencommissie dan ook logisch. Een onderbouwing voor de noodzaak om strafbare feiten te voorkomen ontbreekt echter.

De klachtencommissie kan zich verder niet uitspreken over de vraag of deze omstandigheden een noodsituatie vormden en daarmee een maatregel op grond van artikel 9:8 van de Wvggz rechtvaardigen. Het is in de eerste instantie aan de zorgverantwoordelijke om dit te onderbouwen, waarna

de klachtencommissie deze onderbouwing kan toetsen. In dit geval is inhoudelijke toetsing niet mogelijk, omdat de beslissing op een onjuiste grondslag berust.

Verder overweegt de klachtencommissie dat het overlijden van een patiënt een grote impact heeft gehad op de afdeling en tot spanning tussen klager en medepatiënt X heeft geleid. Gelet hierop meent zij dat de overplaatsing van medepatiënt X eerder aangewezen was en dat om dit te bereiken meer voortvarendheid gewenst was geweest.

Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klachten over de beslissing van 24 december 2021 om een kamerprogramma **gegrond** en vernietigt deze beslissing.

De beslissing is genomen op 6 januari 2022 door de heer mr. H. Dontje, voorzitter, mevrouw L. van Iersel en mevrouw R. Gros, leden, in aanwezigheid van de waarnemend secretaris van de klachtencommissie, de heer mr. E. Krol.

Vervolg

Tegen de beslissing op een Wvggz-klacht kunnen klager en verweerder binnen zes weken een verzoekschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland (artikel 10:7 van de Wvggz).

Namens de voorzitter van de klachtencommissie, de heer mr. H. Dontje,

.....

W. Krol
Secretaris klachtencommissie

Deze definitieve beslissing is op d.d. 20 januari 2022 verstuurd aan klager, pvp, verweerder, de directie, de geneesheer-directeur en de inspectie.

De Rechtbank heeft deze beslissing vernietigd en de klacht van de betrokkene ongegrond verklaard.